

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2

The Participative Administration of School Administrators affecting the Effectiveness
of Schools under Udonthani Primary Educational Service Area Office 2

อติกรณ์ หันไชยเนาว์¹ ดร.ประพรทิพย์ คุณากรพิทักษ์²

Atigorn Hunchainow¹ Dr.Praporntip Kunagornpitak²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา และ 2) สร้างสมการพยากรณ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 การวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยศึกษาแบบปฏิบัติการที่เป็นเลิศด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 3 คน และยืนยันองค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามยืนยันวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และร้อยละ ระยะที่ 2 ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอน จำนวน 306 คน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ พบว่าการศึกษาระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .973 และการศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .976 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา มี 5 องค์ประกอบ 32 ตัวชี้วัด
 - 1) องค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มี 8 ตัวชี้วัด
 - 2) องค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มี 6 ตัวชี้วัด
 - 3) องค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มี 8 ตัวชี้วัด และ
 - 4) องค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มี 10 ตัวชี้วัด

2. สมการพยากรณ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตัวแปรพยากรณ์ ได้อำนาจพยากรณ์ ร้อยละ 55.70 โดยมีสมการ ดังนี้

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ ดังนี้ } \hat{Y} = 1.210 + .329(X_4) + .207(X_3) + .105(X_2) + .100(X_1)$$

คำสำคัญ: การบริหารแบบมีส่วนร่วม ประสิทธิภาพของสถานศึกษา

¹หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

¹Master of Education Program in Educational Administration Sakon Nakhon Rajabhat University

²อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

²Lecturer Master of Education in Educational Administration, Udonthani Rajabhat University

*ผู้ติดต่อ, อีเมล: อติกรณ์ หันไชยเนาว์, atigorn.1992@gmail.com

รับเมื่อ 31 ตุลาคม 2567 แก้ไข 9 ธันวาคม 2567 ตอรับ 24 ธันวาคม 2567

สมการพยากรณ์ในรูปแบบมาตรฐาน

$$\hat{Z} = .400(X_4) + .237(X_3) + .164(X_2) + .148(X_1)$$

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) study the components and the indicators of the participative administration of the school administrators affecting the effectiveness of the school, and 2) to create a predictive equation of the participative administration of the school administrator affecting the effectiveness of the school under Udonthani primary education service area office 2. This research was divided into 2 phases. The first phase was to study the components and the indicators of the participative administrations of the school administrators. The best practice was carried out with 3 school administrators who were purposively selected for in-depth interview and 5 experts validated the information. The instrument were unstructured interview and information confirmation form by analyzing content and percentage data. The second phase was to study the participative administration of the school administrator affecting the effectiveness of the school. The samples were 306 teachers obtained through the stratified random sampling. The instrument was 5 rating-scales questionnaires with the reliability of 0.973 and 0.976. The statistics used for data analysis were frequency percentage, mean, standard deviation. Pearson's product moment correlation coefficient, and stepwise multiple regressive analysis were also employed.

The results of the research showed that

1. The components of the participative administration of the school administrators had 4 components and 32 indicators consisting of 8 indicators of the participation in decision making, 6 indicators of the participation in operation, 8 indicators of the participation in receiving benefits and 10 indicators of the participation in evaluation.
2. The forecasting equation for the participative administration of the school administrator affecting the effectiveness of the school under Udonthani primary education service area office 2 by using the participative administration of the school administrator as a predictive variable 55.70 percent shown as the following equation.

The equation of raw score

$$\hat{Y} = 1.210 + .329(X_4) + .207(X_3) + .105(X_2) + .100(X_1)$$

The equation of standard score

$$\hat{Z} = .400(X_4) + .237(X_3) + .164(X_2) + .148(X_1)$$

Keywords: The participative administration, The effectiveness of the school

บทคัดย่อ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคมและสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญ ในการสร้างความได้เปรียบของประเทศ เพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัตประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษา เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ และสังคมของ

ประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ ในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถและสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน และการพัฒนาประเทศภายใต้แรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์ และแรงกดดันภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤตที่ประเทศต้องเผชิญ เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรม จริยธรรม และประเทศสามารถก้าวข้ามกับประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา ระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, หน้า 1) การจัดการกับปัญหาและความท้าทายที่จะตามมา คือ การสร้างคุณภาพการศึกษาที่สามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงและผลิตพลเมืองที่เข้มแข็ง ช่วยแก้ไขวิกฤตความขัดแย้ง และพัฒนาประเทศที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนคนส่วนใหญ่ได้ตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษาปัจจุบัน (สภาพัฒนาการศึกษาระดับชาติ, 2558, หน้า 10)

ประสิทธิผลเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จของสถานศึกษา สถานศึกษาจะอยู่รอดและมั่นคงได้ ขึ้นอยู่กับ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา ประสิทธิภาพเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจว่าการบริหารงานของสถานศึกษา สามารถดำเนินงานจนบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้มากน้อยเพียงใด เป็นการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนดและวัดความสำเร็จกับวัตถุประสงค์ (ภารดี อนันต์นารี, 2553, หน้า 203 – 204) ทั้งนี้สถานศึกษาที่มีประสิทธิผลสามารถวัดได้จากการบรรลุเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา การพิจารณาความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม รวมถึงความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษาจนทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน (ธร สุนทรายุทธิ, 2551, หน้า 459)

ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางการศึกษา เป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการบริหารงานของสถานศึกษา ให้บรรลุตามเป้าหมาย ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีเทคนิค และวิธีการบริหารหลากหลายรูปแบบ สามารถนำไปใช้ปฏิบัติงานในหน้าที่เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานสูงสุดและเกิดผลสำเร็จขององค์กร การปฏิรูปการศึกษาจำเป็นต้องใช้ผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ จึงจะนำโรงเรียนบรรลุความสำเร็จตามภารกิจ และบทบาทหน้าที่ของโรงเรียน การเป็นผู้นำที่มีอาชีพจะต้องอาศัยความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะเฉพาะ และอาศัยกระบวนการบริหารที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรและทุกฝ่าย ทุกสถาบัน ทุกองค์กรที่เกี่ยวข้องภายนอกสถานศึกษา และการบริหารโดยใช้องค์คณะบุคคล (ธีระ รุญเจริญ, 2546, หน้า 1)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 เป็นหน่วยงานทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จัดตั้งขึ้นตาม พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2546 มีภารกิจหลักในด้านการส่งเสริม สนับสนุนและบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่รับผิดชอบ 6 อำเภอ มีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 193 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนที่เป็น โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2, 2564, หน้า 26) เมื่อปีการศึกษา 2564 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 มีผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O – NET) ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ผลการทดสอบเฉลี่ยทั้ง 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่ำกว่าเกณฑ์ระดับชาติ ซึ่งผลการทดสอบมีความเกี่ยวข้องกับการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารการศึกษา เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลโดยอาศัยการบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้วยการเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานทุกคนแสดงออกถึงแนวคิดต่าง ๆ แต่คงไว้ซึ่งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา (สุรศักดิ์ นานานุกูล, 2541, หน้า 15)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา จึงถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่สามารถเป็นเครื่องมือสนับสนุนและผลักดันให้การดำเนินงานในสถานศึกษาเกิดประสิทธิผล ซึ่งต้องได้รับความร่วมมือจากผู้ร่วมงานในระดับปฏิบัติ และสามารถทำงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาได้ด้วยเหตุดังกล่าวผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญและประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้นตามมา ทำให้ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษานำข้อมูลจากผลการวิจัยไปเป็นแนวทาง ในการปรับปรุงการบริหารงานในสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และเพิ่มคุณภาพของผู้เรียนต่อไป

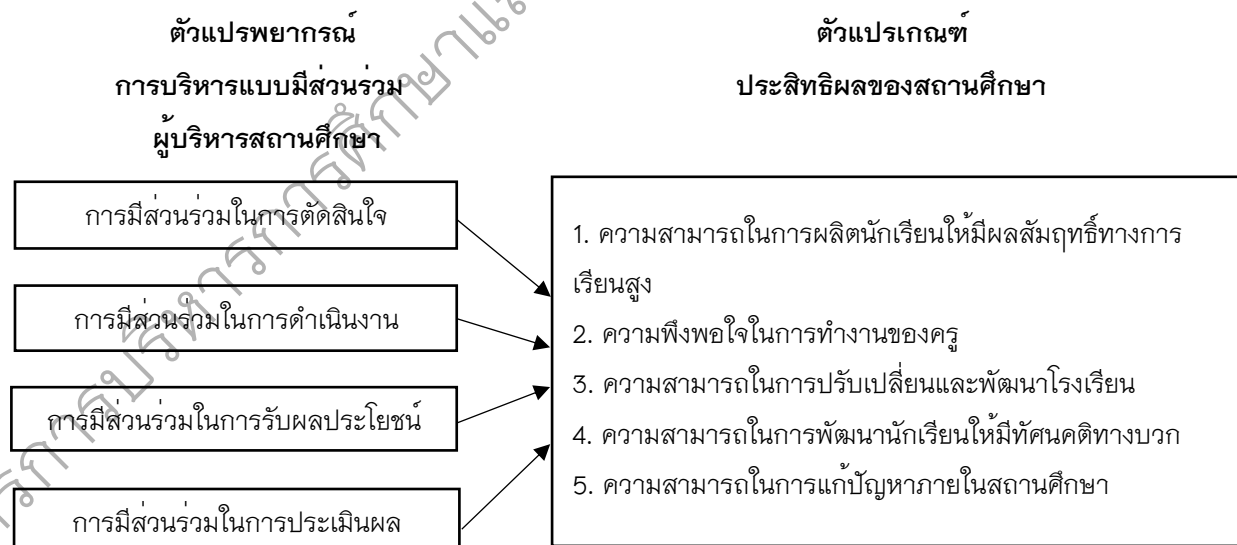
คำถามการวิจัย

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา อย่างน้อยหนึ่งองค์ประกอบ ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2
2. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา อย่างน้อยหนึ่งด้าน สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2
2. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,506 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 306 คน ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่ และมอร์แกน Krejcie & Morgan

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเครื่องมือในการวิจัยในระยะที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างตายตัว (Unstructured Interview) และแบบยืนยันองค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ระยะที่ 2 เป็นแบบสอบถาม ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยเครื่องมือที่สร้างขึ้นมี IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ จำนวน 73 ข้อ และได้กำหนดความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ตั้งแต่ 0.80 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 หน้า 116) โดยในตอน ที่ 2 การศึกษาระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .973 และตอนที่ 3 การศึกษาระดับประสิทธิผล ของสถานศึกษา มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .976 ซึ่งประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นการสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบ แบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)
- ตอนที่ 2 การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา มี 4 องค์ประกอบ ได้คำถามจำนวน 32 ข้อ
- ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพของสถานศึกษา มี 5 องค์ประกอบ ได้คำถามจำนวน 41 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาแบบปฏิบัติการที่เป็นเลิศของผู้บริหาร สถานศึกษาจำนวน 3 คน ที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและยืนยันองค์ประกอบและตัวชี้วัดการ บริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ซึ่งได้กล่าวถึงการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ระยะที่ 2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยการส่งแบบสอบถาม จำนวน 306 ฉบับ ทาง Google Form พร้อมด้วยหนังสือได้รับคืนจำนวน 306 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00 แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ หาผลการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จาก การสัมภาษณ์ นำไปจำแนกข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ตามประเด็นเอกสารที่เกี่ยวข้อง วิธีการศึกษา ขอบเขตการวิจัย วัตถุประสงค์ และข้อค้นพบที่สำคัญเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. องค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา มี 4 องค์ประกอบ 32 ตัวชี้วัด ดังนี้
1) องค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มี 8 ตัวชี้วัด 2) องค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มี 6 ตัวชี้วัด
3) องค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มี 8 ตัวชี้วัด และ 4) องค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มี 10 ตัวชี้วัด

2. การวิเคราะห์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรพยากรณ์
คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าถดถอยในรูปคะแนนดิบ คือ
0.329, 0.207, 0.105 และ 0.100 และมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ 0.400, 0.237, 0.146
และ 0.148 โดยตัวแปรทั้งสี่มารวมกันพยากรณ์สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรประสิทธิผลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ได้ ซึ่งหมายความว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการ
ประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการ
ตัดสินใจ สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการพยากรณ์ตัวแปรเกณฑ์ได้ร้อยละ 55.70 โดยมีสมการ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$\hat{Y} = 1.210 + .329(X_4) + .207(X_3) + .105(X_2) + .100(X_1)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = .400(X_4) + .237(X_3) + .164(X_2) + .148(X_1)$$

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการศึกษาขององค์ประกอบ ตัวชี้วัด และแบบปฏิบัติการที่เป็นเลิศการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร
สถานศึกษา พบว่า องค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา มี 4 องค์ประกอบ และ 32 ตัวชี้วัด
ดังนี้ 1) องค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีจำนวน 8 ตัวชี้วัด 2) องค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
มีจำนวน 6 ตัวชี้วัด 3) องค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีจำนวน 8 ตัวชี้วัด และ 4) องค์ประกอบการ
มีส่วนร่วมในการประเมินผล มีจำนวน 10 ตัวชี้วัด ทั้งนี้อาจเนื่องจากการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา
ให้บุคลากรมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องงานอย่างเต็มความสามารถ ส่งเสริมให้บุคลากรมีอิสระในความคิด
สร้างสรรค์ กับงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ ถือว่าเป็นกลไกที่มีความสัมพันธ์ และเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานเข้ามามี
ส่วนร่วมในการบริหารภายในองค์กร มีการตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของตน ทำให้คำนึงถึงประโยชน์ของ
องค์กรเป็นหลัก ผู้บริหารและบุคลากรมีความภาคภูมิใจ มีความรัก ความผูกพันภายในองค์กร ยินดีปฏิบัติงานร่วมกัน
เพื่อสร้างความสำเร็จของงานและร่วมกันพัฒนาอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ดังที่ ทำนอง ภูเกิดพิมพ์ (2551, ออนไลน์) ได้กล่าวถึง
การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพความคิด ความเชื่อ และ
ความยึดมั่นของแต่ละบุคคลแต่ละหน่วยงาน แต่ละองค์กร อีกทั้งยังขึ้นอยู่กับกาลเวลาแต่ละยุคแต่ละสมัยอีกด้วย โดยการ
มีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญในการเสริมสร้างพลังการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม (Teamwork) ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนา
เพราะทำให้ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนร่วมเข้าใจสถานการณ์ และอุทิศตนมากยิ่งขึ้นเพื่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา

สอดคล้องกับแนวคิด ญรรุกร สุขสม (2553, หน้า 11) ที่กล่าวถึง การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคล ได้มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจตลอดจนการประเมินผล โดยทุกฝ่ายได้สำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกัน อันจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายขององค์การ สอดคล้องกับแนวคิด รัตน์ฐาภรณ์ ธนโชติสุขสบาย (2557, หน้า 21) ที่กล่าวถึง การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การบริหารงานที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจ (Decision Making) ในกระบวนการบริหารร่วมในการวางแผน กำหนดเป้าหมายร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ร่วมรับผิดชอบและร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ร่วมดำเนินการตลอดจนร่วมประเมินผล (Evaluation) ตลอดจนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันโดยความร่วมมือและช่วยเหลือกันอย่างเป็นกัลยาณมิตร และสอดคล้องกับแนวคิด โคเฮน และอัปฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff, 1980, p. 222) ที่กล่าวถึง การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การบริหารแบบมีส่วนร่วมว่าเป็นการเกี่ยวข้องกันของแต่ละบุคคล เพื่อการปรับปรุงสถานะความเป็นอยู่ในสถานการณ์เดียวกันซึ่งได้อธิบายไว้ 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จะทำให้องค์กรนั้นบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

2. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยมีตัวแปรทั้งหมด 4 ด้าน คือด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตัวแปรพยากรณ์ ได้อำนาจพยากรณ์ร้อยละ 55.70 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้เนื่องจาก การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูผู้สอน และผู้ปฏิบัติงานฝ่ายต่าง ๆ ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมในการดำเนินงาน การประเมินผลการดำเนินงานโครงการ เพื่อติดตามตรวจสอบ และนำผลของการดำเนินโครงการมาใช้ในการพิจารณาร่วมกันซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อการปรับปรุงและพัฒนางานร่วมกันในกิจกรรมโครงการต่าง ๆ สอดคล้องกับ สุนทรี แสงอุไร (2559, หน้า 47) ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการด้านการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ฤทัยรัตน์ ปัญญาสิม (2560, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 พบว่า การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา เช่นกันกับ พรเทพ เหมรณนธ์ (2564, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1 และเขต 2 อยู่ในระดับสูง พบว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา เป็นผลการดำเนินงานของสถานศึกษาที่สามารถร่วมกันทำหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ขององค์การที่ตั้งเอาไว้ ซึ่งทำให้เกิดความพึงพอใจในงาน การบรรลุผลในการที่โรงเรียนสามารถผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และสามารถพัฒนานักเรียนให้มี

ทัศนคติในทางบวก ตลอดจนสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน รวมทั้งสามารถแก้ปัญหาภายในโรงเรียนได้อย่างดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นตัวแปรพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งเป็นจุดแข็งมาพัฒนาประสิทธิผลของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพให้สูงขึ้น รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากร ผู้มีส่วนได้เสีย ร่วมและได้รับการแสดงความยินดียกย่องชื่นชม มอบรางวัลกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ทุกฝ่ายได้มีบทบาทสำคัญในการทำงานร่วมกันในสถานศึกษา เพื่อก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อสถานศึกษา เนื่องจากการดำเนินการมีสำคัญมากสำหรับผู้บริหารและครูสมัยใหม่ในการพัฒนาองค์กรให้เหมาะสม การดำเนินงานครูผู้สอนและผู้ปฏิบัติงานฝ่ายต่าง ๆ มีความเต็มใจในการดำเนินงาน มีส่วนร่วมในการแสดงทัศนะและแลกเปลี่ยนข้อมูลจากทุกฝ่าย มาร่วมกันตัดสินใจในการทำงานนั้น ๆ เพื่อบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 เพิ่มเติมถึงตัวแปรอื่นที่สัมพันธ์กับประสิทธิผล และนำตัวแปรพยากรณ์ที่พบไปทำการวิจัย

2.2 ควรมีการพัฒนาตัวแบบองค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปปฏิบัติเป็นรูปธรรมมากขึ้น

2.3 ควรศึกษาผลการพัฒนาประสิทธิผลโดยใช้ตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลในสมการโดยใช้การวิจัยเชิงพัฒนา การวิจัยเชิงปฏิบัติการ การวิจัยเชิงกลยุทธ์และการวิจัยเชิงการเปลี่ยนแปลง

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐกร สุขสม. (2553). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพ. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ทำนอง ภูเกิตพิมพ์. (2551). แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน. สืบค้นเมื่อ 11 มีนาคม 2566, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/334443>.
- ธรร สุนทรายุทธ. (2551). การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป: ทฤษฎีวิจัยและปฏิบัติทางการศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธีระ รุญเจริญ. (2546). การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.

- พรเทพ เหมรานนท์. (2564). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1 และเขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. จันทบุรี:
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ภาวดี อนันต์นาวิ. (2553). หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รัตน์ฐาภัทร์ ธนโชติสุขสบาย. (2557). ทักษะทางวิทยาศาสตร์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วม
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ ปรัช.ด. นครปฐม:
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ฤทัยรัตน์ ปัญญาธิม. (2560). การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. นครปฐม:
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สภาปฏิรูปแห่งชาติ. (2558). วาระปฏิรูปที่ 18 การปฏิรูประบบการเรียนรู้ กรุงเทพฯ:
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2. (2564). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565.
อุดรธานี: กลุ่มนโยบายและแผน.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 2. (2564). แผนนิเทศการศึกษาประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566.
อุดรธานี: กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพฯ:
พริกหวานกราฟฟิค.
- สุรศักดิ์ นานานุกุล. (2541). การบริหารบุคคล. บทความเชิงวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- สุนทรี แสงอุไร. (2559). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ฉะเชิงเทรา:
มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- Cohen, J. & Uphoff, N. (1980). *Participation's Place in Rural Development: Seeking Clarity Throung*. New York:
World Development.